

**TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA
HAKKINDA 32 SAYILI KARAR**

BKK.: 89/14391 - 7 Ağustos 1989

R.G.: 11 Ağustos 1989 - 20249

**BİRİNCİ BÖLÜM
GENEL ESASLAR**

Amaç, konu, yetki ve saklı hükümler

Madde 1 - Türk parasının kıymetini korumak amacıyla, Türk parasının yabancı paralar ve altın karşısındaki değerinin belirlenmesine, döviz ve dövizi temsil eden belgelere (menkul değerler dahil) ilişkinin tüm işlemler ile dövizlerin tasarruf ve idaresine, Türk parası ve Türk parasını temsil eden belgelerin (menkul değerler dahil) ithal ve ihracına, kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlere, prim tahsili suretiyle bedelsiz ithal izni vermeye, ihracata, ithalata, özelliği olan ihracat ve ithalata, görünmeyen işlemlere, sermaye hareketlerine ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esaslar bu Karar ile tayin ve tesbit edilmiştir.

Bu Karar'a ve bu Karar'ın uygulanması amacıyla Bakanlık'ça yayımlanacak tebliğlere muhalefet 1567 sayılı Kanun'la ek ve tadillerine muhalefet sayılır.

Çeşitli kanunlar ve uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümler saklıdır.

Tanımlar

Madde 2 - Bu Karar'ın uygulanmasında,

- a) Bakanlık: Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Bakanlığı,
- b) Türkiye'de yerleşik kişiler: Yurt dışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahipleri dahil Türkiye'de ikametgah sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak 6 aydan fazla oturanları.
- c) Dışarıda yerleşik kişiler: Türkiye'de yerleşik sayılmayan gerçek ve tüzel kişileri,

d) Yolcu: Geçerli pasaport veya pasaport yerini tutan belgeler taşıyan ve Türkiye'ye girmek veya Türkiye'den çıkmak üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca tesbit edilen giriş ve çıkış kapılarına gelen kişileri,

e) Türk parası: Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan paraları,

f) Türk parası ile ödemeyi sağlayan belgeler: Türk parası ile ödemede bulunmayı sağlayan ticari ve adi senetler, kredi mektubu, havale, mektup gibi her türlü belge ve vasıtaları,

g) Efektif: Banknot şeklindeki bütün yabancı ülkeler paralarını,

h) Döviz (kambiyo): Efektif dahil yabancı parayla ödemeyi sağlayan her nev'i hesap, belge ve vasıtaları,

i) Menkul kıymetler: Sermaye piyasası mevzuatında tanımlanan her türlü Türk menkul kıymetleri ile yabancı menşeli menkul kıymetleri,

j) Kıymetli madenler: Her tür ve şekilde altın ve platini,

k) Kıymetli taşlar: Elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet ve inciye,

l) Kıymetli eşya: Kıymetli madenler veya kıymetli taşlardan yapılmış ya da bunları içeren eşyaları,

m) Merkez Bankası: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve şubelerini,

n) Banka: Bankalar Kanun'una göre Türkiye'de faaliyette bulunan ve kambiyo işlemleri yapma yetkisi olan bankaları,

o) Yetkili müesseseler: Bakanlık'ça tesbit edilen usul ve esaslar çerçevesinde döviz, kıymetli maden ve kıymetli taşlara ilişkin işlemler yapmasına izin verilen anonim şirketleri,

p) Özel finans kurumları: 16.12.1983 tarihli, 83/7506 sayılı Kararname'nin eki karar uyarınca tesbit edilen usul ve esaslar çerçevesinde sermayelerine ilaveten yurt dışından ve içinden fon toplayarak ekonomiye fon tahsis eden anonim şirket şeklindeki mali kuruluşları,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK PARASI, DÖVİZ İLE KIYMETLİ MADEN, TAŞ VE EŞYALARA İLİŞKİN HÜKÜMLER

Türk parası

Madde 3 - a) Türk parası ve Türk parasıyla ödemeyi sağlayan belgelerin yurda ithali serbest olup, ihracı Bakanlığın iznine tabidir.

Yolcular, en çok 3.000 ABD Doları karşılığı Türk parasını yurt dışına serbestçe çıkarabilirler.

b) Türkiye'de yerleşik kişiler, Türkiye'deki bankalar kanalıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne serbestçe Türk Lirası gönderebilirler.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ödemeler, Türk parası ve Türk parası ile ödemeyi sağlayan belgeler üzerinden yapılabilir.

c) Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de Türk parasıyla ödeme, tahsilat ve tevdiatta bulunmaları serbesttir.

Döviz

Madde 4 - a) Türkiye'ye döviz ithali serbesttir, hiçbir kayda tabi tutulamaz ve menşei araştırılmaz.

b) Türkiye'de yerleşik kişilerin beraberlerinde döviz bulundurmaları, bankalar, yetkili müesseseler ve özel finans kurumlarından 3.000 ABD Doları veya eşitine kadar döviz satın almaları, dövizleri bankalarda açacakları döviz hesaplarında tutmaları ve efektif olarak kullanmak dahil tasarruf etmeleri serbesttir.

c) Türkiye'de yerleşik kişilerin, dışarıda yerleşik kişilerden, Türkiye'de yapacakları işlemler nedeniyle döviz kabul etmeleri serbesttir.

d) Türkiye'de yerleşik kişiler yurt dışına çıkışlarında, beraberinde 3.000 ABD Doları veya eşitine kadar döviz çıkarabilirler. Bu miktarın üzerinde döviz çıkarılabilmesi, ancak kendilerine bankalarca döviz verildiğinin tevsiki kaydıyla mümkündür. Dışarıda yerleşik kişiler ise Türkiye'de yerleşik sayılmakla birlikte yurt dışında çalışan Türk uyruklu kişiler, yurda girişlerinde beyan etmiş olmak kaydıyla, 3.000 ABD Doları veya eşitini aşan miktarlardaki dövizlerini beraberinde yurt dışına serbestçe çıkarabilirler.

e) Bankalar yetkili müesseseler ve özel finans kurumları, dışarıda yerleşik kişilere Türkiye'de sattıkları döviz tutarını aşmamak kaydıyla iadeten döviz satışı yapmaya yetkilidir. 1000 ABD Doları veya eşitine kadar döviz iadelerinde döviz bozduğunu gösterir belge aranmaz.

Döviz kurları

Madde 5 - Yabancı paralar ve altının Türk parası karşısındaki değeri, Merkez Bankası'nca tesbit edilen usuller çerçevesinde belirlenir.

Döviz alım ve satımları işlem tarihinde geçerli kurlar üzerinden yapılır. 6 ncı ve 8 inci madde hükümleri saklıdır.

Mahsup işlemleriyle ilgili döviz alım ve satım belgelerinin düzenlenmesinde işlem tarihindeki döviz alış kurları uygulanır.

Dövize ilişkin işlemler

Madde 6 - Dövize ilişkin işlemler Merkez Bankası'nca belirlenen konvertibl dövizler üzerinden Merkez Bankası, bankalar, yetkili müesseseler ve özel finans kurumlarınca, yabancı sermaye mevzuatına göre yurda getirilecek dövizlerin alış işi bankalarca yapılır. Konvertibl olmayan dövizlerin alış ve satışında uyulacak esaslar Merkez Bankası'nca belirlenir ve ilan edilir.

Bankalar, Merkez Bankası'nca belirlenen esaslar dahilinde vadeli döviz alım satımı yapabilirler.

Bankalar, yetkili müesseseler ve özel finans kurumları döviz mevcutlarını, Bakanlık'ça tesbit edilecek oran ve esaslar çerçevesinde Merkez Bankası'na devrederler. Merkez Bankası'na olan döviz yükümlülüklerini tamamiyle yerine getiren anılan kuruluşlar, Merkez Bankası'nca öngörülen diğer şartları da yerine getirmek kaydıyla, Merkez Bankası bünyesinde kurulan döviz ve efektif piyasalarına katılarak, dövize ve efektife ilişkin her türlü işlemi Merkez Bankası'nca belirlenecek kurallar dahilinde yapabilirler.

Bankalar, yetkili müesseseler ve özel finans kurumları döviz mevcutlarını bu Karar'a ve Merkez Bankası'nca belirlenecek esaslara uymak kaydıyla bankacılık teamüllerine göre öncelikle ülke ihtiyaçlarının karşılanmasında olmak üzere serbestçe kullanabilirler.

Kıymetli madenler, taşlar ve eşyalar

Madde 7 - a) Kıymetli madenler, taşlar ve eşyaların Türkiye'ye ithali ve ihracı, Bakanlık'ça belirlenecek esaslara uymak kaydıyla serbesttir.

b) İşlenmiş kıymetli madenler ile bankalar, yetkili müesseseler ve özel finans kurumlarınca döviz ve efektif piyasalarından Merkez Bankası'nca belirlenecek esaslar dahilinde satın alınan işlenmemiş kıymetli madenlerin yurt içinde alım ve satımı serbesttir. Bu alım-satım sırasında, ilgililerce istenmediği takdirde isim ve hüviyet tesbiti zorunluluğu yoktur. Ancak, kıymetli maden, taş, eşya veya sikke ikramiyeleri tertip edilmesi ve dağıtılması Bakanlığın iznine tabidir.

c) Yolcular, beraberlerindeki kendilerine ait değeri 15.000 ABD Dolarını aşmayan ziynet eşyası niteliğinde kıymetli madenlerden ve taşlardan yapılmış eşyaları yurda getirebilirler ve yurt dışına çıkarabilirler. Daha fazla değerdeki ziynet eşyalarının yurt dı-

şına çıkarılması, girişte beyan edilmiş olmasına veya Türkiye'de satın alındığını tevsik etme şartına bağlıdır.

d) Bankalar, yetkili müesseseler ve özel finans kurumlarından Merkez Bankasına döviz yükümlülüklerini tamamiyle yerine getirenler Merkez Bankasınca öngörülen diğer şartları da yerine getirmek kaydıyla, Merkez Bankası bünyesinde kurulan döviz ve efektif piyasalarında, Merkez Bankasınca belirlenecek esaslar dahilinde döviz ve Türk Lirası karşılığında altın alış verişi yapabilirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ TİCARET

İhracat

Madde 8 - a) Ticari amaçlarla ihraç edilen malların bedelinin, bu Karar'da öngörülen özel haller ile Bakanlık'ça uygun görülen mücbir sebeplerden kaynaklanan gecikmeler hariç, fiili ihraç tarihinden itibaren en çok 180 gün içinde ihracatçılar tarafından yurda getirilerek bankalara veya özel finans kurumlarına satılması zorunludur. İkili hesap ilişkisi bulunan ülkelere yapılan ihracata ilişkin usul ve esaslar Bakanlık'ça düzenlenir.

Ancak;

i) Söz konusu ihracat dövizlerinin en az % 70'inin fiili ihraç tarihinden itibaren 90 gün içerisinde getirilerek bankalara veya özel finans kurumlarının satılması halinde bakiye % 30'una tekabül eden kısmı üzerinde ihracatçı serbestçe tasarruf edebilir.

ii) Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında yerleşik kişilere yaptıkları teknik hizmet sözleşmelerine istinaden yurt dışındaki kişilere verdikleri hizmetler kapsamında (tamir, bakım, montaj hizmetleri ve benzerlikleri dahil) ve sözleşmede belirtilen hizmet bedeli içinde yurt dışına götürecekleri yedek parça ve malzemelerin ihraç işlemleri yürürlükteki İhracat Rejimi hükümlerine tabidir.

b) Bakanlık;

i) İhracat bedelinin süresinde yurda getirilmesine engel olan haklı ve mücbir sebep hallerinde uygulanacak süre, ek süre ve döviz kuru konusundaki esasları,

ii) Özelliği olan ihracat ile ihracat sayılan satış ve teslimler konusu mal bedellerinin yurda getirilme süresine ilişkin usul ve esasları,

iii) Dövizlerin süresi içinde yurda getirilmemesi halinde yapılacak işlemleri,

iv) İhracatta ödeme şekillerini,

belirlemeye yetkilidir.

c) Yurda getirilmesi zorunlu ihracat bedeli dövizlerin, bu maddede öngörülen sü-

relerden sonra yurda getirilmesi halinde, ek süreler içinde olsa dahi, sürenin sonuncu gününde geçerli kur ile dövizin satıldığı günün kuru arasında meydana gelen olumlu fark, ilgililere ödenmeyip Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'na aktarılır. Bu maddenin (b-i) fıkrası hükümleri saklıdır.

d) Gümrük kapılarından miktar, kalite veya kıymet itibariyle beyan dışı veya gümrük kapısı yahut sair sınır ve sahillerden kaçak olarak mal ihraç edenler, bu malların bedelini teşkil eden dövizleri, kambiyo murakabe mercilerince kendilerine yapılacak tebliğ tarihinden itibaren 90 gün içinde yurda getirerek bir bankaya satmak zorundadırlar. Dövizlerin getirilmesi ilgililerin 1567 sayılı Kanun ve bu Kanun'un ek ve tadilleri gereğince cezai sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

İthalat

Madde 9 - İthalat bedelleri, ithalata aracılık eden Merkez Bankası ve bankaların kendi kaynaklarından, bankacılık teamüllerine ve alıcı ile satıcı arasındaki anlaşmalara uygun olarak transfer edilir.

Bakanlık;

a) İthalat bedelinin transferinden hesapların kapatılması safhasına kadar yapılacak işlemlere,

b) Bedelsiz ithalata (ticari ve gayri ticari dahil),

c) Özelliği olan ithalata,

d) İthalatta ödeme usullerine

ilişkin esasları tesbit eder.

Bu Karar'a ve ilgili mevzuata göre geçici olarak veya muafen yurda girmiş bulunan vasıta, mal ve eşyaların süreleri bitiminde aynen yurt dışına çıkarılmaları veya gümrüğe terk edilmeleri zorunludur. Bu şekilde yurda sokulan eşyaların her ne suretle olursa olsun ahara devri ya da satışı yahut Türkiye'de yerleşik kişilerce iktisabı, kesin ithali ve gerektiğinde bedelinin transferi Bakanlığın iznine tabidir. Buna ilişkin esaslar Bakanlıkça tesbit edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GÖRÜNMEYEN İŞLEMLER

Döviz ödenmesini gerektiren işlemler

Madde 10 - Uluslararası nakliyat, bankacılık, sigortacılık, dışarıya yaptırılan hizmetler ve diğer görünmeyen işlemlerle ilgili olarak yurt dışına yapılacak döviz tahsis ve transferleri ile efektif satışlar Merkez Bankası'nca belirlenecek usul, esas ve limitler çerçevesinde Merkez Bankası ve bankalarca yapılır.

Döviz kazandırıcı işlemler

Madde 11 - Türkiye'de yerleşik kişiler, dışarıda yerleşik kişiler için veya bunlar adına yurt içinde veya dışında yapmış oldukları tüm hizmet (müteahhitlik hizmetleri dahil) karşılığı oldukları tüm hizmet (müteahhitlik hizmetleri dahil) karşılığı dövizler ile dışarıda yerleşik kişiler nam ve hesabına yapılan gider karşılığı dövizleri serbestçe tasarruf edebilirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SERMAYE HAREKETLERİ

Türkiye'ye gelecek yabancı sermaye

Madde 12 - Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de şirket kurmak, mevcut ve kurulacak şirketlere iştirak etmek, şube ve irtibat bürosu açmak suretiyle yatırım yapmaları ve her türlü mal ve hizmet üretimine yönelik faaliyetlerde bulunmaları 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanun'una göre gerekli izni almak, verilen izinler çerçevesinde faaliyette bulunmak ve öngörülen sermayeyi getirmek kaydıyla serbesttir.

Türkiye'de yerleşik kişilerin dışarıda yerleşik kişilerle lisans, know-how, teknik yardım ve yönetim anlaşmaları yapmaları 6224 sayılı Kanun'a göre gerekli izinleri almak kaydıyla serbesttir.

Dışarıda yerleşik kişilerin, Türkiye'de, yabancı sermaye mevzuatına ve Petrol Kanun'una göre şirket kurmaları ve şube ve irtibat bürosu açmaları dışında, faaliyette bulunmaları temsilcilik, acentalık vermeleri ve adi ortaklık tesis etmeleri (Uluslararası ihaleler için oluşturulan adi ortaklıklar hariç), Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışında yerleşik kredi kartı kuruluşları ile lisans ve temsilcilik sözleşmeleri yapmaları Bakanlığın iznine tabidir. Buna ilişkin esaslar ile kâr, satış ve tasfiye bedellerinin, lisans ve temsilcilik sözleşmeleri karşılığında ödenecek meblağların transferi veya Türk parası olarak Türkiye'de kullanılması ile ilgili hususlar Bakanlık'ça belirlenir.

Türkiye'den gidecek yerli sermaye

Madde 13 - Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışında iş yapmak veya ticari bir ortaklığa katılmak için, 25 milyon ABD Doları veya eşitine kadar ayni veya nakdi sermayenin, işletme malzemesinin ihracına, bu kişilerin yurt dışında büro, temsilcilik, acentalık ve benzerlerini kurmalarına ve Türkiye'deki serbest bölgelere nakdi ve ayni sermaye ihracına ilişkin talepleri, Bakanlık'ça incelenip sonuçlandırılır.

Yurt dışına bu miktarın üzerindeki sermaye ihracı Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karara bağlanır.

Servet transferleri

Madde 14 - Göçmen ve mültecilerin İskan Kanunu'nun 31 inci maddesinde öngö-

rülen haller dışında yapacağı ithalat ve Türkiye'de yerleşik kişilerin Türkiye'ye yapacağı servet transferleri, İthalat Rejimi ve gümrük mevzuatı hükümleri çerçevesinde serbestçe yapılır.

Gümrük Kanunu ile verilen özel müsaadeler dışında yurtdışına servet transferlerine ilişkin talepler Bakanlık'ça sonuçlandırılır.

Menkul kıymetler

Madde 15 - Dışarıda yerleşik kişilerin, (Yurt dışındaki yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları dahil) borsada kote edilmiş her türlü Türk menkul kıymetlerini, Türkiye'de Sermaye Piyasası Kanununa göre faaliyet gösteren bankalar dahil aracı kurumlar vasıtasıyla satın almaları, satmaları, bu kıymetlere ait gelirler ile bunların satış bedellerini bankalar ve özel finans kurumları aracılığıyla transfer ettirmeleri ile,

Türkiye'de yerleşik kişilerin bankalar ve özel finans kurumları vasıtasıyla yabancı borsalarda kote edilmiş menkul kıymet satın almaları ve bu kıymetlerin alış bedellerini yurtdışına transfer ettirmeleri,

serbesttir.

Bankalar ve aracı kurumlar, bu işlemlerle ilgili olarak üçer aylık dönemler halinde Bakanlığa bilgi verirler.

Bu Karar'a göre Türkiye'de yerleşik şirketlerin hisselerini satın alan, yurt dışındaki yatırım ortaklıkları veya fon yönetimleri dahil dışarıda yerleşik kişilerin, hisse sahibi oldukları şirketlerin yönetim kurullarına veya genel kurullarına katılmak veya başka bir şekilde faaliyetlerine müdahale etmek istemeleri halinde, iştirakin yabancı sermaye mevzuatı çerçevesinde tescili şarttır.

Gayri menkul kıymetler

Madde 16 - Dışarıda yerleşik kişilerin döviz bozdurmak suretiyle satın aldıkları gayrimenkul ve gayrimenkule müteferri ayni hakların gelirleri ve satış bedellerinin bankalar ve özel finans kurumları vasıtasıyla transfer ettirilmesi serbesttir.

Gayrimenkul ve gayrimenkule müteferri ayni hakların döviz bozdurulmaksızın iktisabı halinde satış bedellerinin yurt dışına transfer edilmemesi kaydıyla Türkiye'de kullanılması serbesttir.

Döviz kredisi alınması

Madde 17 - Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından ayni, nakdi ve gayri nakdi kredi temin etmeleri serbesttir.

Ancak;

a) Bir yıldan uzun vadeli olarak yurt dışından temin edilen her çeşit kredilerin, kredi anlaşmalarının Bakanlık nezdindeki Borç Kütüğü'ne kayıt ve tescil ettirilmek üzere anlaşma tarihinden 30 gün içinde Bakanlığa gönderilmesi zorunludur.

Bir yıldan kısa vadeli kredilerin takibi ile ilgili esaslar Merkez Bankasınca belirlenir.

b) Prefinansman, emtia ve kabul kredilerinin vadeleri bir yılı geçemez.

c) Dış krediler nedeniyle doğacak lehte ve aleyhteki kur farkları ilgililere aittir.

d) Söz konusu dış kredilere ait faiz ve diğer masraflar, ilgililer arasında serbestçe tesbit edilir ve bunlar ile ana para taksitlerinin transferleri bankalarca kendi kaynaklarından karşılanır.

e) Yurtdışından temin edilen kredileri gerçek ve tüzel kişiler bazında izlemeye, gerektiğinde yasak, sınır koymaya Borç Kütüğüne kaydettirilmesi gerektiği halde kaydettirilmeyen kredilerin geri ödemelerini durdurmaya Bakanlık yetkilidir.

Belirtilen kredilerle ilgili uygulama usulleri Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda Merkez Bankası'nca düzenlenir.

Döviz kredisi açılması

Madde 18 - Türkiye'de yerleşik kişiler aşağıda belirtilen şekillerde döviz kredisi açabilirler.

a) İthalat ve İhracat Rejimleri ile Teşvik Karar'larına göre açılacak emtia kredileri,

b) Bankaların, bankacılık teamülleri çerçevesinde açacakları azami bir yıl vadeli krediler,

c) Bankalara, dış ticaret sermaye şirketlerine ve yatırım teşvik belgeleri kapsamında dış kredi almaları öngörülen Türkiye'de yerleşik kişilere döviz tahsisi mutad işlemlerle ilgili olarak açılacak asgari üç yıl vadeli döviz kredileri,

d) Bankalarca yurt dışında iş yapan Türk müteşebbislerine ve ödemeleri dövizle yapılacak uluslararası ihalelerle ilgili işleri üstlenen Türkiye'deki kişilere açılacak döviz kredileri,

e) Bankaların sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları tutarını geçmemek üzere yurt dışına açacakları nakdi döviz kredileri,

f) Bankaların, Türkiye'de ve dışarıda yerleşik kişiler lehine, dışarıda yerleşik kişilere muhatap, yurt içinde açılacak uluslararası ihalelerle ilgili olarak, yurt dışında yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap, döviz üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri, döviz üzerinden garanti ve kefalet vermeleri,

g) 14/1/1982 tarihli ve 2581 sayılı Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun ile bu Kanun'a ilişkin Karar ve Yönetmelikler kapsamında yurt dışından satın alınacak gemiler için temin edilen kredilerle ilgili olarak yabancı para üzerinden gemi ipoteği tesis edilmesi.

Belirtilen kredilerle ilgili uygulama usulleri Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda

tusunda Merkez Bankası'nca düzenlenir.

Bahis konusu kredilere ait faiz ve diğer masraflar ilgililer arasında serbestçe tesbit edilir. Bu krediler nedeniyle doğacak lehte ve aleyhteki kur farkları ilgililere aittir.

Bunların dışında döviz kredisi açılması Bakanlığın ön iznine bağlıdır.

Bankalar kullandıracakları döviz kredilerine ait ana para, faiz ve diğer masraf karşılıklarının zamanında yurda getirilmesi ile ilgili önlemleri alır ve bu hususu izlerler, zamanında yurda getirilmesi getirilmeyen dövizler ile yurt dışına ödenen teminat mektubu, garanti ve kefalet bedelleri hakkında Bakanlığa bilgi verirler.

Döviz hesapları

Madde 19 - Merkez Bankası ve bankalar, Türkiye'de ve yurt dışında yerleşik kişiler adına döviz tevdiat hesapları veya dövize dönüştürülebilir, Türk Lirası mevduat hesapları açabilirler. Bu hesaplar üzerinde, sahipleri serbestçe tasarrufta bulunabilirler. Bu hesaplara ait faizler banka ve mevduat hesapları açabilirler. Bu hesaplar üzerinde, sahipleri serbestçe tasarrufta bulunabilirler. Bu hesaplara ait faizler banka ve mevduat sahibi arasında serbestçe tesbit edilir. Ana para ve faizlerin transferleri bankalarca kendi kaynaklarından karşılanır.

Yurt dışında iş yapan müteahhitlerin döviz tevdiat hesaplarından kullandıkları Türk Liralari, alış yapilan döviz miktarını aşmamak kaydıyla alış yapan banka aracılığıyla dövize dönüştürülebilir.

Bu hesaplar nedeniyle doğacak lehte ve aleyhteki kur farkları ilgililere aittir.

ALTINCI BÖLÜM

USUL VE MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Yetki

Madde 20 - Bakanlık bu Karar'ın tatbikatını temin etmek ve Türk parasının kıymetini korumak maksadıyla lüzumlu göreceği her türlü tedbiri almaya, Karar'da öngörülen haller dışında kalan özel durumları inceleyip sonuçlandırmaya, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'na Bakanlık'ça belirlenecek miktarlarda prim tahsili suretiyle istisnai olarak bedelsiz ithal izni vermeye, haklı ve mücbir sebeplerin varlığı halinde döviz getirme sürelerini uzatmaya ve döviz getirme zorunluluğunu kısmen veya tamamen kaldırmaya ve 3, 4, 7 ve 13 üncü maddelerde öngörülen miktarları değiştirmeye yetkilidir.

Alacağın tahsili veya diğer sebeplerle adli veya idari makamlardan sadır olacak yurt dışına döviz transferine ve yurda mal ithaline müncer ilam ve kararların infazı bu Karar hükümleri çerçevesinde Bakanlık'ça sonuçlandırılır.

Denetim

Madde 21 - Kambiyo denetimine yetkili elemanlar ile kambiyo müdürlükleri

(kambiyo murakabe mercileri) tarafından yapılan denetlemelerde bu Karar'da öngörülen işlemleri ifa eden kişilerden, işlemlerinde Karar'a aykırılıklar tesbit edilenler hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun zabıt ve aramaya dair hükümleri uygulanır.

Devlet daire ve müesseseleri ile Türkiye'deki gerçek ve tüzel kişiler (özel kanun ve anlaşmalar gereğince dokunulmazlıkları tanınanlar hariç) bu Karar konusunda giren işlerin murakabesi için yukarıda yazılı yetkili denetim elemanlarının ve mercilerinin isteyecekleri bilgileri vermeye, evrak ve defterleri ibraz etmeye mecburdurlar. Bakanlık, bu kişilerin faaliyetlerini kısmen veya tamamen, geçici veya sürekli olarak durdurmaya veya müteakip işlemleri teminata bağlamaya, gerektiğinde bu teminatları kısmen veya tamamen Hazine'ye gelir yazmaya veya haklı ve mücbir sebeplerin mevcudiyeti halinde teminatı kaldırmaya yetkilidir.

Bankalar, yetkili müesseseler, özel finans kurumları ve ilgili kuruluşlar Merkez Bankası'nca istenecek döviz işlemlerine ilişkin her türlü istatistiki bilgileri belirlenen sürelerde vermekle yükümlüdürler. Merkez Bankası, bu kuruluşlarda konuyla ilgili incelemeler yapmaya yetkilidir. Kambiyo mevzuatına olan aykırılıkları ya da bu Karar'da belirtilen yükümlülükleri yerine getirmediği tesbit edilen Banka özel finans kurumu ve yetkili müesseselerin kambiyo işlemlerine aracılık etme yetkisi Bakanlık'ça kısmen veya tamamen kaldırılabilir.

Süreler

Madde 22 - Bu Karar'la bu Karar'a ek olarak yayımlanacak kararlarda ve bunlara ilişkin tebliğlerde belirtilen, hak doğrucu ve hak düşürücü ve uyulmaması aykırılık oluşturan sürelerin hesaplanmasında, işlemin yapıldığı gün hesaba katılmaz.

Ancak, hesaplanacak sürelerin son günü resmi tatile rastlarsa, süreler resmi tatili izleyen ilk iş gününün çalışma saati sonunda biter.

Döviz alım, satım belgeleri

Madde 23 - Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar, özel finans kurumları ve yetkili müesseseler döviz alışlarında "Döviz alım belgesi" döviz satışlarında "Döviz satım belgesi" düzenlemek zorundadırlar.

Bu belgeler ile ilgili olarak şekle, usule ve esasa ilişkin hükümler Merkez Bankası'nca belirlenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 24 - Bu Karar ile halen yürürlükte bulunan Türk parasının kıymetinin korunmasına ilişkin karar ve tebliğler ile dış kredilerin tasfiyesine ilişkin mevzuat uyarınca tahsili gereken alacaklar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 25 - Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 30 sayılı Karar ile bu Karar'a ilişkin ek kararlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 17 Sayılı Karar'a ek 7/18015 ve 8/911 sayılı Karar ile bu karara ek kararlar ve bunlara ilişkin tebliğler yürürlükte dir.

Madde 26 - Anonim Şirketler, Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin almak şartıyla tutarları, ihraç ve ödeme şartları ve haiz olacakları diğer nitelikleri daı geçen kurulca belirlenecek kâr ve zarara katılma hakkı veren menkul değerler (Kâr ve zarar ortaklığı belgeleri) çıkarabilirler.

Geçici Madde 1 - Yürürlükten kaldırılan kararlar hükümlerine göre başlamış olan işlemler, ilgili karar hükümlerine tabidir. Ancak aksine bir hüküm olmadıkça, bu Karar'ın ilgililer lehine olan hükümleri uygulanır.

Bu Karar'ın yürürlüğe girmesinden önce 1567 sayılı Kanun'a göre yayımlanan Karar ve tebliğlere aykırı olup da bu Karar'a aykırı olmayan fiillerden dolayı başlamış bulunan her türlü takibat durdurulur ve geri alınır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuatla ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunlar Bakanlık'ça çözümlenir.

Geçici Madde 2 - Bu Karar'ın yayımı tarihinden önce Merkez Bankası'nda bloke edilmiş Türk Liralarının, yurtdışına transfer edilmemesi kaydıyla, yurtiçinde kullanımı serbesttir.

Madde 27 - Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 28 - Bu Kararı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan yürütür.

**Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak
İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya
Tüzel Kişilerin Tâbi Olacakları Esaslar**

BKK.: 89/14269 - 23 Haziran 1989

R.G.: 18 Eylül 1989 - 20286

Amaç

Madde 1 - Devlet Arşivlerinde ve araştırmaya açık diğer arşivlerde araştırma ve inceleme yapmak, örnek almak isteyen Türk ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerin tabi olacakları esas ve usulleri tesbit etmektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Esaslar, tasnif edilmiş ve taşıdığı tarihin üzerinden en az elli sene geçmiş arşiv malzemesi üzerinde Türk uyruklu gerçek veya tüzel kişiler ile Türkiye'ye girmesi yasak olmayan yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak araştırma ve inceleme faaliyetlerine ilişkin esas ve usulleri kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Esaslar, 16/5/1988 tarihli ve 19816 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'in 10 uncu maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Müracaat şekli

Madde 4 - Yurt içinde bulunan ve Devlet Arşivlerinde araştırma ve inceleme yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerden Türk veya yabancı uyruklu olanlar ile vekilleri (Ek-1) formunu doldurmak suretiyle;

a) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü elindeki arşiv malzemesi üzerinde araştırma ve inceleme yapmak için bu Genel Müdürlüğe,

b) Adıgeçen Genel Müdürlük dışındaki araştırmaya açık arşivlerde ve araştırma yapmak için, bunların bağlı olduğu bakanlık ve kuruluşa,

bizzat veya posta ile müracaatta bulunurlar.

Bu müracaat, yurt dışında T.C. Büyükelçilik veya Başkonsolosluklarına yapılır. Bu temsilcilikler, birinci fıkrada belirtilen usule uygun olarak doldurulan formula yapılan müracaatı, varsa görüşleriyle birlikte, süratle Dışişleri Bakanlığına gönderirler. Dışişleri Bakanlığı da müracaatı, en seri vasıta ile, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne veya araştırma yapılacak arşivin bağlı olduğu Bakanlık veya kuruluşa intikal ettirir.

Müracaatların işleme konulması

Madde 5 - a) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünde yapılacak her türlü araştırma, inceleme ve örnek alma talepleri bu Genel Müdürlükçe işleme konulur.

b) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü dışındaki araştırmaya açık arşivlerde yapılacak müracaatlar ile ilgili işlemler ise, sözkonusu arşivin bağlı olduğu bakanlık veya kuruluşça yerine getirilir.

c) Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile (b) bendinde belirtilen ilgili bakanlık ve kuruluşlar; bu Esaslarda öngörülen hükümleri de gözönünde bulundurmak suretiyle, araştırma ve inceleme taleplerini aynen veya sınırlandırmak suretiyle kabul veya reddedebilirler.

Müracaatların reddini gerektiren durumlar

Madde 6 - a) Henüz tasnifi tamamlanmamış veya yararlanılamayacak derecede hasara uğramış arşiv malzemesinin sözkonusu olduğu,

b) Araştırma ve inceleme talebinde bulunan kişinin onsekiz yaşından küçük olduğu veya medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmadığı (ilgili öğretim kurumunun müracaatta bulunması kaydıyla, 18 yaşından küçük öğrencilerin durumu saklıdır.)

c) 10 uncu madde hükmüne uyulmadığının anlaşıldığı hallerde, Devlet arşivlerindeki araştırma ve inceleme talepleri reddolunur.

Müracaatların cevaplandırma süreleri

Madde 7 - a) Türk veya yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişiler tarafından yurt içinde yapılan müracaatlar, ilgili arşiv kurumunca müracaatın yapıldığı gün veya en geç bunu izleyen ilk iş günü zarfında karara bağlanır.

b) Dışişleri Bakanlığı; yurt dışındaki T.C. Büyükelçilikleri veya başkonsoloslukları kanalıyla, Devlet arşivlerinde araştırma ve inceleme talebinde bulunan Türk veya yabancı uyruklu gerçek veya tüzel kişiler ile vekillerine, müracaatlarının sonucunu en geç otuz gün içinde duyurur. Bu süre, müracaatın ilgili T.C. temsilciliğince alındığı tarihten itibaren başlar.

Taahhütname, araştırma süresi ve giriş kartı

Madde 8 - a) Araştırmacılara, arşivdeki çalışmalarında uymak zorunda buldukları şartlar ve yükümlülükler bildirilir ve kendilerine bu yükümlülüklere uyacaklarını tevsik eden Taahhütname (Ek-2) imzalatılır.

b) Araştırmacılar için, bir yıl süreli "Arşive Giriş Kartı" tanzim edilir ve bu kart arşivde muhafaza edilir. Kartların süreleri yeniden birer yıllık dönemler için uzatılabilir.

c) Arşive giriş kartları, arşive her girişte bir kimlik belgesi karşılığında araştırmacıya teslim edilir. Araştırmacı, arşivde bulunduğu sürece bu kartı görünebilecek şekilde üzerinde taşır.

Araştırma ve incelemelerde uyulacak esaslar

Madde 9 - Araştırma ve incelemelerde aşağıdaki esaslar uygulanır.

a) Tasnifi tamamlanmamış arşiv malzemesi veya yararlanılamayacak derecede hasara uğramış belgeler incelemeye verilmez. Ancak, bu malzeme ve belgelerin, bir Devlet hizmetinin görülmesinde veya bir hakkın korunmasında ve ispatında delil olarak kullanılacağına anlaşıldığında, görevli personelin nezaretinde incelemeye verilebilir.

b) Kataloglarda kayıtlı bulunsa dahi, onarıma alınmış arşiv malzemesi ile revize edilmekte olan fonlara ait malzemeler, bu işlemler bitene kadar araştırmacılara verilemez.

c) Araştırma ve inceleme ilke olarak arşiv malzemesinin fotokopisi veya mikrofilm üzerinden yapılır. Evrakın aslı ancak karşılaştırma talebinde bulunulması halinde gösterilir. Bununla birlikte, fotokopi ve mikrofilmin temin edilememesi halinde araştırma ve inceleme evrakın aslı üzerinden de yapılabilir.

d) Araştırmacılar, ancak kendi konuları ile ilgili arşiv malzemesi üzerinde araştırma ve inceleme yapabilirler. Bu çalışmalarını sırasında, konu ile ilgili arşiv malzemesinin tamamını kendi adlarına ayırttıramazlar.

e) Arşiv malzemesi talepleri, tarih ve saatine göre sıraya konularak karşılanır ve istenen belgelerin hangi gün ve saatte verilebileceği araştırmacıya bildirilir.

f) Araştırmacılar, bir gün içinde en çok onbeş vesika talep edebilirler.

g) Araştırmacılar, kendilerine teslim edilen vesikaların tamamını iade etmeden yenilerini talep edemezler. Ancak, alınmış olan belgelerle ilişkisi bulunan ve birlikte incelenmesi gereken diğer bir kısım belgelerin talep edilebilmesi için, ilk alınanlardan aynı sayıda belgenin iade edilmesi ve yeniden sıraya girilmesi gerekir.

h) Araştırmacılar vesikaları sayarak teslim alırlar ve aynı şekilde teslim ederler. Kendilerine teslim edilen vesikanın kaybolması halinde sorumluluk araştırmacıya aittir.

ı) Araştırmacı, kendisine teslim edilen arşiv malzemesini başka bir araştırmacıya veremez, vesika üzerinden kopya çıkaramaz, fotoğraf çekemez.

ii) Araştırmacı, kendisine teslim edilen arşiv malzemesini her türlü tahribat ve tahrifattan korumak zorundadır.

iii) Araştırma mahalline çanta, yazı ve fotoğraf makinası, palto ve benzeri eşyalarla girilemez.

iv) Arşiv malzemesi, hiçbir şekilde araştırmacılara tahsis edilen mahalden dışarıya çıkarılamaz.

v) Araştırmacılara tahsis edilen mahalle, görevlilerden ve araştırmacılardan başkası giremez.

n) Çalışmalarına bir haftadan fazla ara verecek araştırmacı, elindeki belgeleri, arşiv depolarındaki asli yerlerine konulmak üzere iade etmek zorundadır.

Yukarıdaki şartlardan birinin ihlali halinde inceleme durdurulur ve araştırmacı hakkında mevzuat uyarınca gerekli işlem yapılır.

Araştırmacıların mükellefiyeti

Madde 10 - Devlet arşivlerinde araştırma ve inceleme yapan Türk veya yabancı uyruklu araştırmacılar, bu çalışmalarını neticesinde hazırladıkları ve yayımladıkları eserlerden ilgili arşive ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne birer nüsha vermek zorundadırlar. Yabancı araştırmacılar ayrıca Dışişleri Bakanlığına da bir nüsha gönderirler.

Bu madde hükümlerine uymayanlara, bir daha araştırma ve inceleme imkanı tanınmaz.

Fotokopi ve mikrofilm verilmesi

Madde 11 - Araştırma ve inceleme yapan Türk veya yabancı uyruklu kişilere araştırma ve incelemeye açılan belgelerin fotokopi veya mikrofilmleri, belirlenen ücret karşılığında verilir veya gönderilir. Bu fotokopi ve mikrofilmler, çoğaltılıp ticari amaçla satılamaz.

Ancak, bir fonun, bir dosyanın veya bir defterin tamamını hedefleyen sayıda fotokopi veya mikrofilm verilemez.

Yürürlükten kaldırılan esaslar

Madde 12 - 12/5/1989 tarihli ve 20163 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 19/4/1989 tarihli ve 89/14028 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan "Devlet Arşivlerinde Araştırma veya İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tabi Olacakları Esaslar" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 13 - Bu Esaslar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 14 - Bu Esasları Başbakanlık yürütür.

Ek-1

T.C. BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDE
ARAŞTIRMA TALEBİNDE BULUNANLAR İÇİN
MÜRACAAT FORMU

Adınız Soyadınız :

Uyruğunuz :

Göreviniz :

Tahsil Durumunuz :

Devamlı Adresiniz ve
Telefon Numaranız :

(Yabancılar için ayrıca
Türkiye'deki İkametgâhı) :

Nüfus Cüzdan Numaranız :

(Yabancılar için
Pasaport Numarası) :

Üyesi Bulduğunuz İlmi
Kuruluşlar :

Yapmak İsteddiğiniz Çalışmanın
Konusu ve Süresi :

Arşivimizde Daha Önce Çalışma
Yaptıysanız Tarihi ve Konusu :

Beyanın doğruluğunu kabul ederim.

İmza:

Tarih:/.....19

FORMU OKUNAKLI DOLDURUNUZ

TAAHHÜTNAME

"Arşivde Araştırma veya İnceleme Yapmak, Örnek Almak isteyen Türkiye Cumhuriyeti veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Uymak Zorunda Oldukları Hükümler"i dikkatle okudum.

Bu hükümlere ve Kurumun iç çalışma düzenine uyacağımı ve bunların tarafımdan ihlali halinde doğacak sorumluluk ve yükümlülükleri aynen kabul edeceğimi beyan ederim.

Beyan Sahibinin

Nüfus Cüzdanı/

Adı Soyadı :

Pasaport No :

Uyruğu :

Beyan Tarihi :/...../19

İş Adresi :

İmzası :

Devamlı Adresi :